

Bewegingsagogie of Groepsleider?

Een onderzoek dat zich richt op de kennis, attitude en vaardigheden, die noodzakelijk zijn voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking.

Naam student: Annelieke Altena

Naam begeleider: Dienneke Jol

Naam beoordelaar: Martin v/d Blink

School en opleiding: Hogeschool Windesheim
Psychomotorische therapie & Bewegingsagogie

Datum: 07-05-2014

Naam student: Annelieke Altena

Naam begeleider: Dienneke Jol

Naam beoordelaar: Martin v/d Blink

School en opleiding: Hogeschool Windesheim
Psychomotorische therapie & Bewegingsagogie

Datum: 07-05-2014

VOORWOORD

Een onderdeel van mijn opleiding Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie is een om een onderzoek uit te voeren. Voor u ligt het eindresultaat van mijn afstudeeronderzoek dat zich richt op de bewegingsagogie.

Tijdens mijn eindstage bij het Ambulatorium heb ik op de maandagmiddag een project gelopen bij de organisatie Frion. Op de dagbesteding gaf ik samen met een medestudent bewegingsagogie aan mensen met een verstandelijke handicap. Tijdens mijn eindstage ben ik bij verschillende projecten op zoek gegaan naar een onderwerp voor mijn afstudeeronderzoek. Bij Frion Zwolle kwam de vraag 'Bewegingsagoog of Groepsleider' naar voren, wat mij gelijk aantrok. Het trok mij voornamelijk aan omdat de doelgroep in mijn eigen plaatje past en ik mij meer interesseer voor de bewegingsagogie dan voor de psychomotorische therapie.

Het schrijven van dit onderzoek begon moeizaam. Allereerst moet mijn onderzoeksopzet goedgekeurd worden om te starten met het daadwerkelijke onderzoek. Het bijschaven van de onderzoeksopzet kostte veel tijd en moeite, maar het is uiteindelijk gelukt. Nadat de opzet goedgekeurd was, kwam er meer schot in de zaak. Naar mate het onderzoek liep, hoe soepeler het ging.

Allereerst wil ik mijn scriptiebegeleidster Dienneke Jol bedanken voor het begeleiden in dit proces. Ze heeft veel tijd in mijn onderzoek moeten steken en heeft mij op een prettige manier begeleid. Daarnaast wil ik Martin van den Blink, mijn scriptiebeoordelaar, bedanken. Ook hij heeft mij geholpen tijdens het proces. Verder wil ik de mensen die meegewerkt hebben aan dit onderzoek bedanken voor hun inzet. Zonder deze mensen was het niet gelukt om dit onderzoek neer te zetten!

Veel plezier met het lezen van mijn afstudeeronderzoek!
Groeten, Annelieke Altena.

SAMENVATTING

Het onderwerp van dit afstudeeronderzoek is afkomstig van Frion Zwolle, een instelling op het gebied van verstandelijke gehandicapten.

Frion Zwolle vraagt zich af of het geven van bewegingsagogie ook gedaan kan worden door de groepsleiding in het kader van bezuinigingen.

De vraag of er een groepsleider of een bewegingsagoog de bewegingsagogie aan verstandelijk gehandicapten moet aanbieden, staat centraal in dit onderzoek. Het is een onderzoek dat zich heeft gericht op de kennis, attitude en vaardigheden, die nodig zijn voor het professioneel aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking.

Het doel voor dit onderzoek was om uit te zoeken welke kennis, attitudes en vaardigheden een begeleider nodig heeft bij het aanbieden van bewegingsagogie aan mensen met een verstandelijke beperking. Door het beantwoorden van verschillende deelvragen, is er antwoord gegeven op deze vraag. Dit is gedaan door middel van deels een literatuuronderzoek en deels een praktijkonderzoek. Er is gewerkt met het interviewen van professionals op de werkvloer en er is in de literatuur tevens gezocht naar de antwoorden op de deelvragen.

Uit dit onderzoek is gebleken dat er een aantal verschillen zijn tussen begeleiders opgeleid met de opleiding Sociaal Agogisch Werk (SAW), Sociaal Pedagogisch Hulpverlener (SPH), Sport en Bewegen Bewegingsagogie (S&B-BA) en Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie (PMT-BA). De verschillen liggen voornamelijk op het sportgebied. De bewegingsagoog heeft geleerd om bewegingsactiviteiten aan te bieden en deze indien nodig aan te passen. Daarbij weten bewegingsagogen van de opleiding PMT-BA meer over de belastbaarheid van mensen, hebben ze bijvoorbeeld kennis over conditie en hoe het menselijke lichaam functioneert.

Naar aanleiding van deze conclusie zijn een aantal aanbevelingen gedaan, waaronder:

- De aanbeveling naar Frion Zwolle is om de bewegingsactiviteiten door een bewegingsagoog aan te laten bieden. Hierin maakt het geen verschil wanneer de bewegingsagoog heeft gestudeerd aan het HBO of MBO.
- Wanneer er wordt gekozen voor een groepsleider, moet er worden gekeken of de groepsleider daadwerkelijk genoeg tijd heeft voor het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de activiteiten.
- Een aanbeveling gericht op het Landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg (Arensberger, Liefhebber, 2005) is om bewegingsbegeleiding op te nemen in dit competentieprofiel, of om een apart competentieprofiel te maken voor het begeleiden van bewegen aan verstandelijk beperkten.

INHOUDSOPGAVE

Bewegingsagoog of Groepsleider?	
Voorwoord	3
Samenvatting	4
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	6, 7
1.1. Inleiding onderzoek	6, 7
1.2. Leeswijzer	7
2. Theoretisch kader	8
3. Methode	9, 10
3.1. Methode literatuur	9
3.2. Methode praktijk	10
3.3. Weergave resultaten	10
4. Resultaten	11-16
4.1. De opleidingen	11
4.2. Schema competenties	11
4.3. Resultaten uit literatuur	11-16
4.4. Resultaten interviews	16
5. Discussie	17
5.1. Reflectie methode, resultaten en uitvoering van het onderzoek	17
5.2. Kritische beschouwing	17
5.3. Aanbevelingen onderzoek	17
6. Conclusie	18, 19
6.1. Conclusie	18, 19
6.2. Aanbevelingen	19
7. Literatuurlijst	20, 21
Bijlagen	22-35
Bijlage 1. Schema competenties	22
Bijlage 2. Resultaten interviews.	23-35

1. INLEIDING

1.1. Inleiding onderzoek

Frion is een organisatie die ondersteuning biedt aan mensen met een verstandelijke beperking. Het werkgebied van Frion is Zwolle en Noordwest-Overijssel (Frion, 2010). Dit onderzoek zal zich richten op Frion Zwolle, specifiek op de dagbesteding 'De Golfslag'.

Meer informatie over een verstandelijke beperking is te vinden in hoofdstuk 2, het theoretisch kader.

Een aantal cliënten van de dagbesteding volgen op de maandagmiddag bewegingsactiviteiten, gegeven door twee studenten. Deze studenten studeren aan Hogeschool Windesheim, aan de opleiding 'psychomotorische therapie en bewegingsagogie'. De bewegingsgroepen vallen binnen de bewegingsagogie.

Bewegingsagogie is:

- het methodisch en professioneel aanbieden van diverse activiteiten in een context van bewegen en/of lichamelijkeheid,
- aan mensen met een beperking,
- ten einde voor hen het bestaansveld bewegen (weer) te openen en ze te (re-) integreren in bewegingsverbanden.

Participatie, ofwel ingevoegd zijn in deze (sociaal-maatschappelijke) bewegingsverbanden, (waarin het bewegen centraal staat), is het uiteindelijke doel (Fellinger, 2007).

Bij de bewegingsagogie (BA) kan de doelgroep verschillende beperkingen hebben, zoals een lichamelijke, psychische, cognitieve en/of sociale beperking. De bewegingsagoog kijkt hoe de mensen (weer) kunnen deelnemen aan bewegingssituaties door te zoeken naar aanpassingen en mogelijkheden (Fellinger, 2007).

Er zijn diverse mogelijkheden, bijvoorbeeld bewegingsstimulering, bewegen voor ouderen, zwemles en ontspanning voor mensen met een meervoudige handicap (Van Boeijen, 2013).

Vanuit Frion Zwolle kwam de vraag naar voren of het verschil maakt of er een groepsleider of een bewegingsagoog de bewegingsactiviteiten op de maandagmiddag op de dagbesteding aanbiedt. Door bezuinigingen zou het kunnen voorkomen dat de bewegingsagogen worden vervangen door de groepsleiders. Maar kunnen groepsleider deze bewegingsactiviteiten aanbieden of moeten bewegingsagogen dit blijven doen.

Een groepsleider werkt met mensen die niet zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij. De groepsleider begeleidt en ondersteunt deze mensen. Dit kunnen mensen met een verstandelijke of lichamelijke handicap zijn, maar ook daklozen, verslaafden of mensen die zijn mishandeld.

Als groepsleider kun je de mensen helpen met persoonlijke verzorging (wassen, aankleden etc.), of met huishoudelijke taken, ondersteuning in werk, schoolactiviteiten of je begeleidt ze bij activiteiten in hun vrije tijd (Calibris, z.j.).

Het is van belang dat de cliënten bewegen. Want voor iedereen is bewegen gezond. Door te weinig te bewegen kunnen er ziekten en aandoeningen ontstaan (Greef, 2009). Bewegingsactiviteiten kunnen om verschillende redenen binnen de doelgroep worden ingezet. Zo kan het zijn dat het wordt ingezet zodat de cliënten kunnen genieten van het moment, je het gedrag van een deelnemer wilt veranderen (bijvoorbeeld hoofdbonken verminderen) of het beïnvloeden van de emoties van de cliënt, zodat ze bijvoorbeeld lekkerder in hun vel komen te zitten (Bellemans, Niks, Kroesen, Van Brugge, Van Keulen, Niewenburg, 2013). Het is van belang dat er wordt gekeken of de desbetreffende persoon de cliënten op een deskundige/professionele manier kan begeleiden. Dit wordt in dit onderzoek gedaan door te kijken welke kennis, attitude en vaardigheden de groepsleiders en bewegingsagogen hebben en wat daarvan nodig is om een bewegingsgroep bij Frion Zwolle te begeleiden.

Dit onderzoek zal zich daarom richten op de volgende vraag:

Welke kennis, attitude en vaardigheden zijn noodzakelijk voor het professioneel aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking?

En zal worden beantwoord door de volgende deelvragen:

- Met welke opleidingen kun je een groep verstandelijke gehandicapten begeleiden?
- Met welke opleidingen kun je bewegingsagoog worden?
- Welke kennis wordt aangeboden in de verschillende opleidingen, die van belang is bij het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap?
- Welke kennis geldt specifiek voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap.
- Welke attitude aspecten worden benadrukt in de verschillende opleidingen?
- Welke attitude is specifiek nodig voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap?
- Welke vaardigheden worden geoefend in de verschillende opleidingen?
- Welke vaardigheden zijn specifiek voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap.
- Hoe noodzakelijk zijn deze kennis, attitude en vaardigheden, voor het geven van de bewegingsgroepen op Frion volgens de literatuur?
- Hoe noodzakelijk zijn deze competenties, verdeeld onder kennis, attitude en vaardigheden, voor het geven van bewegingsgroepen op Frion volgens deskundigen uit de opleidingen en het werkveld?

De vraagstelling zal door middel van de deelvragen worden beantwoord in dit onderzoek. Het onderzoek zal deels bestaan uit een literatuuronderzoek, maar er wordt ook een inventarisatie gedaan op de werkvloer.

1.2. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het theoretische kader te vinden voor dit afstudeeronderzoek. Hierna zal in hoofdstuk 3 de methode worden beschreven. Hierin staat onder andere een beschrijving van de methode uit de literatuur en de methode uit de praktijk. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten te vinden, hierin worden eerst de opleidingen en competenties beschreven, waarna de resultaten uit de literatuur en de interviews te vinden zijn. De discussie is te vinden in hoofdstuk 5. Er is een reflectie te vinden op de methode, de resultaten en het verloop van het onderzoek en tevens is er een kritische beschouwing en aanbevelingen te vinden. Hoofdstuk 6 is gericht op de conclusie van het onderzoek, waarna in hoofdstuk 7 de literatuurlijst is te vinden. Na de literatuurlijst zijn de bijlagen te vinden.

2. THEORETISCH KADER

Een verstandelijke beperking wordt in de DSM-IV beschreven als mental retardation (zwakzinnigheid). De DSM-IV is een classificatie van psychische stoornissen die ontwikkeld is voor gebruik bij hulpverlening, opleiding en onderzoek.

Zwakzinnigheid (Mental retardation)

A. Verstandelijk duidelijk onder het gemiddelde functioneren: een IQ van ongeveer 10 of lager bij een individueel toegepaste IQ-test (bij zeer jonge kinderen op basis van een inschatting van een verstandelijk significant onder het gemiddelde functioneren).

B. Gelijktijdig aanwezige tekorten in of beperkingen van het huidige aanpassingsgedrag (dat wil zeggen of betrokkene er in slaagt te voldoen aan de standaarden die bij zijn of haar leeftijd verwacht kunnen worden binnen zijn of haar culturele achtergrond) op ten minste twee van de volgende terreinen: communicatie, zelfverzorging, zelfstandig kunnen wonen, sociale en relationele vaardigheden, gebruik maken van gemeenschapsvoorzieningen, zelfstandig beslissingen nemen, functionele intellectuele vaardigheden, werk, ontspanning, gezondheid en veiligheid.

C. Begin voor het achttiende jaar

(American Psychiatric Association, 2001).

Voor een verstandelijke beperking is de grens een IQ van ongeveer 70 à 75, maar een IQ is niet het enige criterium. Er moeten ook beperkingen in de conceptuele, praktische en/of sociale vaardigheden aanwezig zijn. Een IQ lager dan 70 à 75 moet aanwezig zijn, maar het is niet voldoende voor de diagnose 'verstandelijke handicap'.

Tegenwoordig is IQ alleen niet meer voldoende, maar is ondersteuningsbehoefte steeds belangrijker.

Ondersteuningsbehoeften verwijzen naar de ondersteuning die nodig is om te functioneren op een manier die past bij zijn eigen leeftijd en cultuur in verschillende levensdomeinen (wonen, leren, werken, sociale interactie e.d.). De IQ-niveaus geven weliswaar op populatieniveau gemiddelde verschillen in ondersteuningsbehoeften weer, maar er is een zeer grote overlap. De niveau indeling in IQ biedt daardoor geen betrouwbare informatie over de ondersteuningsbehoeften in individuele gevallen.

(Thompson, Bryant, Campbell, Craig, Hughes & Rotholz, 2010; Buntinx, Maes, Claes & Curfs, 2010, "Ondersteuningsbehoefte belangrijk").

De American Association of Mental Retardation definieert het begrip verstandelijke handicap als: "significante beperkingen zowel in het intellectuele functioneren als in het adaptieve gedrag met betrekking tot conceptuele, sociale en praktische vaardigheden. Deze beperkingen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar" (Schalock, Borthwick-Duffy, Bradley, Buntinx, Coulter & Craig, 2010, "Ondersteuningsbehoefte belangrijk").

3. METHODE

Dit afstudeeronderzoek is deels een literatuur onderzoek, maar er is ook geïnventariseerd op de werkvloer (praktijk). Door middel van bij elkaar gezochte literatuur en een aantal interviews op de werkvloer is de vraagstelling van dit onderzoek beantwoord.

Hierdoor is de methode verdeeld onder de 'methode literatuur' en de 'methode praktijk'.

3.1. Methode literatuur

Doordat dit afstudeeronderzoek deels een literatuuronderzoek is, zullen hieronder de zoekstrategie en selectiecriteria beschreven worden.

Selectiecriteria:

Tijdens dit onderzoek zijn een aantal selectiecriteria bepaald. Dit is gedaan zodat er zo veel mogelijke informatie naar voren gehaald werd, die van belang kon zijn voor dit onderzoek. Er is tijdens het zoeken naar literatuur gelet op;

- Jaartal, gelieve niet ouder dan 10 jaar.
- Zowel Nederlandstalig als Engelstalig
- Peer reviewed
- Gericht op aanbieden en begeleiden van bewegingsactiviteiten
- Gericht op groepsleiders en bewegingsagogen.
- Gericht op verschillende opleidingsniveaus.

Zoekstrategie:

In dit afstudeeronderzoek zijn onderzoeksresultaten uit gepubliceerde wetenschappelijke tijdschriften, uit boeken, afstudeeronderzoeken en artikelen gehaald. De volgende databases en catalogi zijn gebruikt:

- PubMed
- Google Scholar
- BSL Vakbibliotheek

Daarnaast is er ook gezocht via de sneeuwbalmethode (Bakker & Van Buuren, 2009). Hierbij werd er op basis van de literatuurreferenties uit eerder gevonden artikelen verder gezocht.

Zoekwoorden:

Er is tijdens dit onderzoek literatuur gezocht worden via verschillende zoekwoorden. Zoekwoorden voor dit onderzoek zijn onder andere:

- Vaardigheden bij begeleiden
- Kennis bij begeleiden
- Attitudes bij begeleiden
- Verstandelijke handicap
- Opleidingen bewegingsagoog en groepsleider
- Opleidingsniveaus

(Binnen het kader- en beroepsonderwijs zijn verschillende opleidingsniveaus te vinden. Het MBO is af te ronden op niveau 3 en 4, het HBO op niveau 5. Het niveau van de opleiding wordt bepaald door de mate van verantwoordelijkheid en complexiteit ten aanzien van bevoegdheden, competenties die behoren bij de beoefening van het beroep en zelfstandigheid (Fellinger, 2007)).

- Competenties

(Werk- of situatie gebonden eisen voor functies of taken, uitgewerkt naar concrete handelingen. Ze zijn aan de werk- of situaties gebonden door benodigde kennis, ervaring, vaardigheden en attitudes. Ze beschrijven dus gewenst gedrag vanuit de opleiding of organisatie (Admiraal-Hilgeman, 2009)).

3.2. Methode praktijk

Om het onderzoek te completeren is er tevens een stuk kwalitatief praktijkonderzoek gedaan. Er is gevraagd naar de meningen van verschillende deskundigen uit het werkveld. Er is gekozen voor het houden van interviews met mensen vanuit de opleidingen en mensen vanuit het werkveld. In bijlage 2 zijn de interview vragen te vinden, die zijn afgenomen bij verschillende personen. Het interview bestaat uit een aantal vragen, die bij iedereen hetzelfde zijn. De uitgewerkte interviews zijn ook te vinden in bijlage 2.

Voor dit onderzoek was het van belang dat er personen werden geïnterviewd die kennis of ervaring hadden met bewegingsagogie en groepsleiding. Wanneer iemand niet weet wat de bewegingsagogie inhoudt, is het lastig om de interviewvragen te beantwoorden. Er is gekeken van welke opleidingen of uit welk werkveld de desbetreffende persoon moest komen. Zo is er van elke opleiding iemand geïnterviewd, zodat er kennis van de opleiding mee werd genomen in het onderzoek. Daarnaast zijn er een aantal personen geïnterviewd die werkzaam zijn in het werkveld, waardoor de ervaring mee werd genomen. Er is gekozen om twee groepsleiders van Frion te interviewen, omdat de oorsprong van dit onderzoek van Frion Zwolle komt. Daarnaast wisten deze groepsleiders over welke bewegingsactiviteiten het ging, omdat het op deze locatie werd aangeboden. Aangezien er was gekozen voor Frion Zwolle en de opleiding Psychomotorische therapie & bewegingsagogie ook in Zwolle wordt gegeven, is er voor gekozen om ook de andere opleidingen en deskundigen uit de omgeving Zwolle te kiezen.

De interviews zullen worden opgenomen en hierna letterlijk uitgewerkt. Vervolgens worden alle interviews naast elkaar gelegd en per vraag zullen de antwoorden worden vergeleken. De uitgewerkte interviews zijn te vinden in bijlage 2. In hoofdstuk 3, de resultaten, is te vinden wat er uit de analyse van de interviews is gekomen.

De onderzoeksgroep bestaat uit:

- Mieke Steenhuis, een docent van de opleiding SPH te Windesheim (Sociaal Pedagogische Hulpverlening).
- Pauline Fellingier van de opleiding PMT & BA te Windesheim (Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie).
- Nienke en Marjon, twee groepsleiders van de dagbesteding van Frion Zwolle.
- Thijs Post, een bewegingsagoog van Frion Zwolle
- Harry van den Brink, een docent en bewegingsagoog van de opleiding S&B te Landstede (Sport en Bewegen bewegingsagogie).

3.3. Weergave uitkomsten

In de resultaten zal een overzicht gegeven worden van:

- De opleidingen
- De competenties van de verschillende opleidingen.
- Welke kennis, attitudes en vaardigheden noodzakelijk zijn voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten volgens de opleidingen.
- Welke kennis, attitudes en vaardigheden noodzakelijk zijn voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten volgens de literatuur.
- Welke kennis, attitudes en vaardigheden noodzakelijk zijn volgens de meningen van deskundigen uit het werkveld.

4. RESULTATEN

4.1. De opleidingen

Tijdens het onderzoek is er rekening gehouden met verschillende opleidingen:

MBO	HBO
Sociaal Agogisch Werk (SAW) Onderverdeeld: - Medewerker maatschappelijke zorg - Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg - Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	Sociaal Pedagogische Hulpverlening
S&B Sport en Bewegen; bewegingsagogie	Psychomotorische therapie en bewegingsagogie

4.2. Schema competenties

In bijlage 1 is een overzicht te vinden van de competenties die worden gebruikt op de verschillende opleidingen. Gezien het abstracte niveau van de per opleiding beschreven competenties is gekozen voor het in deze resultaten nader uitwerken van kennis, attitude en vaardigheden,

4.3. Resultaten uit literatuur

Hieronder zullen de deelvragen worden beantwoord door middel van resultaten uit de literatuur.

- Met welke opleidingen kun je een groep verstandelijke gehandicapten begeleiden?

Sociaal Pedagogisch Hulpverlening (SPH):

Mensen die gestudeerd hebben aan de opleiding SPH zijn opgeleid in het deskundig begeleiden van mensen en groepen in hun leefsituatie. De SPH'er is op veel verschillende werkvelden te vinden, zoals in de jeugdzorg, de psychiatrie, ouderenzorg of gehandicaptenzorg. De SPH'er kan ook veel verschillende functies vervullen, zoals groepsleider, mentor, activiteitenbegeleider, teambegeleider etc. (Studiegids Hogeschool van Amsterdam, 2013).

Sociaal Agogisch Werk (SAW):

Bij de opleiding SAW heb je keuze tussen een pedagogische werkplek of maatschappelijke zorg. De pedagogische werker werkt bij een organisatie voor kinderopvang, waardoor hier niet verder op in zal worden gegaan. De maatschappelijke zorg werkt met gehandicapten, psychiatrische cliënten, ouderen etc. De maatschappelijke zorg is te verdelen onder medewerker maatschappelijke zorg, persoonlijke begeleider gehandicaptenzorg en persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen (Alfa College, zonder jaar).

Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie (PMT-BA):

Met de opleiding PMT-BA kun je terecht in een uitgebreid werkveld. Voorbeelden van dit werkveld zijn; mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking, in de psychiatrie, in de revalidatie, in de tbs-instelling. In de bewegingsagogie ga je bezig met het zoeken naar mogelijkheden om een cliënt weer (beter) te laten bewegen. In de psychomotorische therapie probeer je cliënten inzicht te geven op hun problemen en mogelijkheden, dit doe je door middel van lichaamsgerichte activiteiten, sport en spel. Deze cliënten kunnen lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen hebben (Windesheim, 2014).

Sport en Bewegen Bewegingsagogie (S&B):

In de bewegingsagogie bied je activiteiten aan waar de doelgroep het meeste baat bij heeft. Je zorgt dat deze activiteiten volledig worden uitgevoerd en plant ook sport- en bewegingsprojecten. Als bewegingsagoog werk je vaak in de gehandicaptenzorg, ouderenzorg, jeugdhulpverlening, justitie, revalidatiecentra. Het doel is om deelnemers te stimuleren en hun mogelijkheden om bewegen te vergroten. Daarnaast heb je overleg met een multidisciplinair team. Je zet sportprojecten op en stuurt vrijwilligers en medewerkers aan (Kwalificatiedossier Sport en Bewegen, 2012).

▪ Met welke opleidingen kun je bewegingsagoog worden?

Met twee verschillende opleidingen kun je worden opgeleid tot bewegingsagoog. Dit betreft zowel een HBO opleiding, als een MBO opleiding.

Op het HBO: Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie.

Op het MBO: Sport en Bewegen Bewegingsagogie.

▪ Welke kennis wordt aangeboden in de verschillende opleidingen, die van belang is bij het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap?

SPH	SAW	PMT-BA	S&B-BA
In het eerste jaar werk je veel aan de theorie. In het tweede jaar begin je met een aantal oriënterende stages, waarna je in het derde jaar een volledige stage kan lopen.	Belangrijke thema's tijdens de opleiding SAW zijn: - Cliënt en omgeving - Communicatie en organisatie - Methodisch begeleiden	In het eerste jaar van de opleiding zit je samen met andere sport opleidingen gemixt en werk je vooral aan je eigen vaardigheden.	In het eerste jaar begin je met een aantal dagdelen per week stage te lopen in de werkvelden. Vanaf het tweede jaar houdt je je bezig met lesgeven en het organiseren van activiteiten. Ook hiernaast loop je stage, minimaal twee dagen in de week.
Vakken uit het eerste jaar: en greep uit de vakken van het eerste jaar: - Pedagogiek - Ontwikkelingspsychologie - Basiscommunicatie - Medische kennis - Onderzoeksvaardigheden - Sociologie - Politicologie - Groepsdynamica - Ervaringsdeskundigheid en reflectie - Gespreksvaardigheden - Creatieve professionalisering	Beroepsspecifieke vakken zijn: - Agogiek - Methodiek - Communicatieve vaardigheden - Sociale vaardigheden	Vakken in het eerste jaar: - Bewegen en eigen lichaam (anatomie) - Bewegen en presteren (fysiologie) - Bewegen en leerprocessen - Denken in beweging - Bewegen en beïnvloeden Het laatste half jaar van je opleiding besteed je wekelijks een paar dagen aan je eindstage en afstudeeropdracht.	Je krijgt te maken met theorie over: - Les en training geven binnen en buiten school: aan je eigen klas of op een basisschool - Organiseren van evenementen voor grote en kleine groepen - Lesgeven (didactiek), trainen (trainingskunde), sport en gedrag - Taal en rekenen.
In het tweede jaar kies je een van de volgende minors: - Hulpverlening aan Jeugd en Gezin - Psychiatrie en Verslaving - Gehandicaptenzorg	Ook volg je vakken als: - Verzorging - Drama - Spelleiding - Teken - Handvaardigheid - Muziek	Verdere onderwerpen in de opleiding: - Geriatrie - Psychiatrie - Psychopathologie - Supervisie - Fysiologie - Revalidatiegeneeskunde - Diagnostiek	
(Windesheim, 2014)	(Alfa College, 2014)	(Windesheim, 2014)	(Frieslandcollege, 2014)

▪ Welke kennis geldt specifiek voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap.

Wanneer je werkt met de doelgroep mensen met een verstandelijke handicap, moet je op meer aspecten van de deelnemer letten. Mylle (2011) vertelt dat ieder gedrag een vorm van communicatie is, de kleinste signalen kunnen je al iets vertellen over bijvoorbeeld de gemoedstoestand van de deelnemer. Op de opleiding psychomotorische therapie & bewegingsagogie leren de studenten een manier van observeren door middel van

LECS (Hekking & Fellingier, 2011). LECS staat voor Lichamelijk, Emotioneel, Cognitief en Sociaal. Door middel van deze observatiemethode kun je veel zeggen over het gedrag van de cliënt en kan het zijn dat je de cliënt beter begrijpt. Je kunt hier je begeleiding op aanpassen op wat de deelnemer bijvoorbeeld nodig heeft.

L (Lichamelijk)	Merkbare lichamelijke aspecten. Voorbeelden: trage/snelle bewegingen, zweet op de bovenlip, zweten.
E (Emotioneel)	Merkbare emotionele aspecten. Voorbeelden: blijdschap, huilen, boosheid.
C (Cognitief)	Cognitieve aspecten van de cliënt. Voorbeelden: Het niveau van begrijpen, de gedachten van de cliënt.
S (Sociaal)	Sociale aspecten van de cliënten. Voorbeelden: Samen/alleen spelen, reageren op deelnemers.

Je stemt je begeleiding dus af per cliënt, je houdt rekening met:

- Het niveau van de cliënt (op lichamelijk, cognitief, sociaal gebied)
- De zelfstandigheid van de cliënt.
- De ziekten of aandoening van de cliënt.
- De belevingswereld van de cliënt.

Hieruit komt al naar voren dat de begeleider kennis moet hebben van zijn cliënt. Kennis over welke problematiek de cliënt heeft en hoe hier het beste mee om kan worden gegaan. (SAW 3&4, 2012)

Wanneer je sport- en bewegingsactiviteiten aanbiedt aan mensen met een verstandelijke beperking is het van groot belang dat je deze activiteiten kunt aanpassen aan het niveau van de cliënten. Daarnaast kan een begeleider veel doen met de materialen, deze moeten uitnodigend, herkenbaar en veilig zijn. De activiteiten moeten gemakkelijk lukken en er moet succeservaring zijn (Greenen, 2005). Hieruit blijkt dat je dus kennis moet hebben in het aanbieden van sportactiviteiten en het ontwerpen en arrangeren hiervan, maar ook kennis van materialen en hoe je deze op de juiste manier kunt inzetten.

- Welke attitude aspecten worden benadrukt in de verschillende opleidingen?

SPH	SAW	PMT-BA	S&B-BA
- Ondernemend - Initiatiefrijk; - Betrokken; - Empatisch;	- Betrokkenheid tonen - Stimulerend	- Empatisch - Betrokken - Ondersteunend - Motiverend	- Motiverend - Heeft begrip voor cliënten
(Studiegids Hogeschool van Amsterdam, 2013)	(BPV-Gids SAW, 2012)	(Docententeam opleiding PMT-BA, 2010)	(Kwalificatiedossier Calibris, 2011)

- Welke attitude is specifiek nodig voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap?

Het is van belang dat de begeleider de cliënten kan observeren en het belang van lichaamstaal begrijpt. Volgens de Amerikaanse psycholoog Mehrabian (2007), gaat het bij de uiting van gevoelens om

- 55 % van de communicatie bestaat uit lichaamstaal.
- 38 % wordt geuit door stemgebruik en stemklank
- 7 % wordt geuit door middel van woorden en communicatie.

Het geldt niet alleen voor de cliënt dat er moet gekeken worden naar de lichaamstaal. Ook als begeleider moet je letten op je eigen lichaamstaal en kun je deze ook bewust inzetten. Het zou een hulpmiddel kunnen zijn in de begeleiding van de cliënten. Door de cliënt te observeren en je eigen houding hieraan aan te passen, kan je meer of beter in contact komen met de cliënt. Een mooi voorbeeld is wanneer je met een kind wilt praten, je zelf vaak op de hurken gaat zitten om meer om één lijn te komen. Dit is nodig om een interactie te laten ontstaan en meer in het contact te treden (Boves & Dijk, 2008). Daarbij moet de begeleider zich kunnen inleven in de cliënt, de begeleider moet empathisch zijn. Rogers schrijft hierover dat het van belang is om zo echt en/of authentiek mogelijk te zijn, het is belangrijk dat je je niet anders voordoet dan je bent. Wanneer je als begeleider werkt met

doelgroepen zoals verstandelijke gehandicapten moet je je bewust zijn van je eigen gevoelens, je moet proberen geen vooroordelen te hebben en je eigen normen en waarden in de gaten houden. Wanneer je dit niet doet, dan kun je niet aan het werk gaan op een echte en/of authentieke manier.

In het landelijk profiel gehandicaptenzorg van Arensbergen en Liefhebber (2005) staat de typerende beroepshouding beschreven voor een begeleider in de gehandicaptenzorg. Hierin staat dat de beroepskracht de cliënten motiveert en stimuleert en duidelijkheid en structuur biedt. Ook heeft hij respect voor cliënten en houdt rekening met de waarden en normen van de cliënten als van zichzelf en kan deze professioneel hanteren. Het gaat hierbij om het begeleiden van gehandicapten, niet specifiek in bewegingsactiviteiten. Wanneer je een positieve houding hebt, naar cliënten luistert, ze serieus neemt, de problemen probeert te begrijpen, de aandacht en tijd geeft, open en eerlijk bent en gezag hebt, praktische hulp biedt en je te vertrouwen bent, wordt je als begeleider met name gewaardeerd. Dit blijkt uit onderzoek uit een lectoraat die zich heeft gericht op 'zorg voor mensen met een verstandelijke beperking' (Embregts, 2009).

Verder zijn veel voorkomende handelingen bij het begeleiden van sportactiviteiten, niet specifiek voor de verstandelijke gehandicaptenzorg:

- Luisteren
- Meeleven, invoelen (empathie)
- Oog hebben voor de cliënt
- Instrueren, aanwijzingen geven
- Belonen en complimenteren
- Bestrafen en corrigeren
- Stimuleren, motiveren en activeren
- Uitnodigingen tot
- Structureren en ordenen
- Grenzen geven, regels hanteren (Geenen, 2005).

▪ Welke vaardigheden worden geoefend in de verschillende opleidingen?

SPH	SAW	PMT-BA	S&B-BA
- Besluitvaardig; - Resultaatgericht; - Overtuigend; - Assertief; - Representatief; - Integer; - Zorgvuldig in het hanteren van professionele macht; - Reflectief.	- Belangstelling tonen - Doorvragen bij cliënt - Discreet omgaan met privacy van de cliënt - Creëert leer situaties - Handelen aan passen in situaties - Houdt vakkennis en vaardigheden bij	- Attitude afstemmen op behandelstrategie - Bewegings/belevings situaties ontwerpen - Bewegings/belevings situaties begeleiden - Methodisch handelen - Gebruik maken van verschillende referentiekaders - Cliëntgedrag kunnen verklaren - Reflecteren op beroepsmatig functioneren. - Afstemmen en samenwerken met anderen - Effectief rapporteren - Psycho-educatie kunnen geven	- Inventariseren en hierop een passend aanbod maken - Belangstelling tonen - Kiezen juiste materialen en middelen - Denkend aan de veiligheid - Overleg met andere deskundigen - Hanteren van verschillende begeleidingstechnieken - Creëert leer situaties - Gesprekstechnieken toe passen - Hanteren van bewegingsagogische strategieën.
(Studiegids Hogeschool van Amsterdam, 2013)	(BPV-Gids SAW, 2012)	(Docententeam opleiding PMT-BA, 2010)	(Kwalificatiedossier Calibris, 2011)

▪ Welke vaardigheden zijn specifiek nodig voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke handicap.

Zoals bij de deelvraag over de attitude al staat beschreven staat er in het landelijk profiel gehandicaptenzorg van Arensbergen en Liefhebber (2005) de typerende beroepshouding. Hierin staan een aantal vaardigheden beschreven voor de beroepskracht. Zoals dat de beroepskracht vanuit een deskundige en professionele oogpunt kijkt naar de mogelijkheden en beperkingen van de cliënten en probeert hier bij aan te sluiten. Een beroepskracht is geduldig, heeft doorzettingsvermogen, improvisatievermogen, relativeringsvermogen, sociale en communicatieve kwaliteiten en is ondernemend, flexibel en staat stevig in de schoenen. Daarnaast. Hij kan omgaan met feedback, waardering en kritiek.

Het combineren van persoonlijke kwaliteiten met professionele vaardigheden, maakt een begeleider tot een goede begeleider. Hulpverleners die een goede werkrelatie weten op te bouwen met cliënten, moeten hiervoor bepaalde vaardigheden bezitten. Hiervoor moeten ze zijn flexibel, ervaren, zeker, geïnteresseerd, vriendelijk, warm en open, alert, respectvol en eerlijk, betrouwbaar zijn. Hiervoor zijn bepaalde vaardigheden nodig die te maken hebben met gesprekstechnieken. Gesprekstechnieken als:

- Exploreren
- Reflecteren
- Diepgang creëren
- Ondersteunen
- Benadrukken van successen
- Accuraat interpreteren
- Vergemakkelijken van gevoelsuitingen
- Actief luisteren
- Bevestigen
- Begrip tonen
- Aandacht hebben voor ervaringen van cliënten (Embregts, 2009).

Bij de deelvraag welke kennis een begeleider nodig heeft kwam naar voren dat een begeleider kennis nodig had over het aanpassen van activiteiten. Het is dus van belang dat een begeleider die sport- en bewegingsactiviteiten aanbiedt, vaardig moet zijn in het aanbieden en aanpassen van de activiteiten. Er moet rekening gehouden worden met het niveau van de cliënten, maar ook met materialen en veiligheid (Greenen, 2005).

Bij de vorige deelvraag over de attitudes werd benoemd dat er veel voorkomende handelingen zijn bij het begeleiden van sportactiviteiten, maar niet specifiek voor de verstandelijk gehandicaptenzorg. Een aantal van deze punten horen ook bij de vaardigheden, namelijk:

- Instrueren, aanwijzingen geven
- Structureren en ordenen
- Belonen en complimenteren
- Bestrafen en corrigeren
- Grenzen geven, regels hanteren (Geenen, 2005).

- Hoe noodzakelijk zijn deze competenties, verdeeld onder kennis, attitude en vaardigheden, voor het geven van de bewegingsgroepen op Frion volgens de literatuur?

Uit de beantwoording van bovenstaande deelvragen komt naar voren dat een begeleider bepaalde kennis, attitudes en vaardigheden moet bezitten om een groep verstandelijk gehandicapten te begeleiden.

Wanneer er bewegingsactiviteiten met mensen met een verstandelijke beperking worden gegeven, moet er rekening worden gehouden met een aantal factoren:

- Het individuele niveau van functioneren. Bij het kiezen van activiteiten moet er gekeken worden naar het niveau van de cliënten. Hierop moet een activiteit worden gegeven waarbij de individuele mogelijkheden van de cliënt naar voren komen. Er zal bijvoorbeeld rekening moeten worden gehouden met spelregels, zodat iedere cliënt op zijn eigen niveau mee kan doen. Het kan zo zijn dat in een spel verschillende spelregels voor verschillende cliënten gelden. De cliënten zullen hierin begeleid moeten worden.
- Het inschatten van de lichamelijke mogelijkheden. Over het algemeen hebben mensen met een verstandelijke handicap meer lichamelijke beperkingen dan mensen zonder een verstandelijke handicap. De begeleider moet rekening houden met de lagere belastbaarheid van de cliënten.

Zoals is te zien in het overzicht van de verschillende opleidingen, wordt daar in de opleiding PMT-BA theorie aandacht aan besteed. Vakken als anatomie en fysiologie. In het overzicht staat tevens dat de S&B opleidingen kennis over training geven. Ook daar komen anatomische en fysiologische aspecten bij aan de orde. Bij de andere twee opleidingen wordt dit niet genoemd..

- De omgevingsfactoren. De begeleider moet verschillende aanpassingsmogelijkheden en flexibiliteit bezitten. Hierbij kun je denken aan het aanpassen van materiaal, regels, velden etc. (Struijcken, 2008).

- Hoe noodzakelijk zijn deze competenties, verdeeld onder kennis, attitude en vaardigheden, voor het geven van bewegingsgroepen op Frion volgens deskundigen uit de opleidingen en het werkveld?

In bijlage 2 zijn de interviews volledig uitgewerkt te vinden. Hierin zijn zes deskundigen gevraagd welke kennis, attitude en vaardigheden een begeleider moet bevatten om een groep verstandelijke gehandicapten te begeleiden bij sportactiviteiten.

Aan elke deskundige zijn 10 vragen gesteld over sportactiviteiten, groepsleiding, bewegingsagoog, kennis, attitude en vaardigheden. Om deze deelvraag te beantwoorden is hieronder een overzicht te vinden wat er in de interviews naar voren komt, wanneer er is gevraagd naar de benodigde kennis, attitude en vaardigheden die een begeleider van sportactiviteiten moet bezitten.

Benodigde kennis:	Benodigde attitude:	Benodigde vaardigheden:
Verstand hebben van activiteiten	Open houding	Feeling met de doelgroep
Verstand van de cliënten, ook hun mogelijkheden en beperkingen	Enthousiast	Om kunnen gaan met moeilijk gedrag
Basiskennis van bewegingsagogie, zoals strategieën	Neutraal en effectief	Uitleg kunnen geven en dit kunnen uitvoeren
Kennis van ziektebeelden en informatie hiervan kunnen vinden	Kort en bondig	Empatisch zijn, inleven in de doelgroep
Didactische kennis	Stimulerende houding	Doelgericht kunnen werken, aansluiten op de vraag van de cliënt
Kennis van materiaal	Bewustmakende, kennisdelende houding	Kunnen overleggen met groepsleiders of ouders
Kennis van spelletjes en activiteiten, hoe je kunt variëren en arrangeren	Initiatief	Connectie maken met de cliënt
Kennis van lichamelijke mogelijkheden	Doorzetter	Doelgroep kennen
Kennis van veiligheid	Attitude kunnen wisselen	Het bewegen kennen en weten wat de match is
Verstand van jezelf, welk effect je zelf oproept	Empatisch	Je professioneel aanpassen aan cliënten
Verstand van pathologie	Steunende houding	
Verstand van beweegniveau en beweeg affiniteit	Soms confronterend en uitdagend	
Alleen verstand helpt niet, je moet het kunnen vertalen	Niet gedragen als een deelnemer, maar als professional.	
Kennis over aanpassen		
Je moet weten wat materialen intrinsiek met iemand doen.		
Kennis van effect van de context.		

4.4. Resultaten interviews

In bijlage 2 zijn de resultaten van de interviews volledig uitgeschreven per vraag.

5. DISCUSSIE

5.1. Reflectie methode, resultaten en verloop van onderzoek

Het onderzoek is gestart met het idee van een literatuuronderzoek. Gedurende de opstart van het onderzoek, werd al duidelijk dat alleen een literatuuronderzoek niet voldoende was. Hierdoor is er besloten om een deel praktijk erin te mengen, dit zijn de interviews van de deskundigen in het werkveld geworden.

Het literatuur zoeken over welke kennis, attitude en vaardigheden een begeleider van een groep verstandelijk gehandicapten nodig heeft, bleek mogelijk. Maar wat er juist nodig was tijdens het aanbieden van sportactiviteiten was lastiger te vinden in de literatuur over bewegingsactiviteiten voor mensen met een verstandelijke handicap.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek zijn de verschillende interviews gehouden. Het onderzoek liep aan het begin stroef, aangezien het interviewen nog niet was gebeurd. Op het moment dat de interviews gehouden waren, kwam er schot in het onderzoek. Het eerder betrekken van deskundigen uit het veld is een verbeterpunt voor een volgend onderzoek.

Daarnaast is er iemand geïnterviewd van de opleiding PMT-BA, de opleiding SPH, de opleiding Sport en Bewegen- BA, een bewegingsagoog aan het werk en twee groepsleiders aan het werk (waarvan één de opleiding op het MBO heeft gevolgd en de ander op het HBO). Wat er in dit rijtje mist is iemand van de opleiding SAW (MBO).

5.2. Kritische beschouwing

Er is weinig literatuur te vinden over wat een begeleider in huis moet hebben bij het begeleiden van bewegingsactiviteiten bij mensen met een verstandelijke handicap. Aangezien dit onderzoek verdeeld is in een deel literatuuronderzoek en een deel praktijkonderzoek, komt dit vaak naar voren. De theorie die is gevonden slaat vaak op de rol van begeleider bij mensen met een verstandelijke handicap, maar niet specifiek in sportsituaties. De theorie die gevonden is voor de rol van begeleider tijdens sportsituaties slaat soms niet specifiek op de doelgroep verstandelijk gehandicapten.

De deskundigen uit het werkveld hebben er wel een duidelijke mening over, die in grote lijnen overeenkomt.

5.3. Aanbevelingen onderzoek

- Het onderzoek kan worden uitgebreid door alsnog iemand van de opleiding SAW (MBO) te interviewen. Ook zijn er twee groepsleiders van dezelfde locatie geïnterviewd, dit zou kunnen worden uitgebreid door meer en verschillende locaties aan te schrijven.

6. CONCLUSIE

6.1. Conclusie

In het hoofdstuk van de resultaten is er door middel van de literatuur en het praktijkonderzoek antwoord gegeven op de deelvragen. In dit hoofdstuk wordt de vraagstelling van dit onderzoek beantwoord en wordt een aanbeveling gedaan. De vraagstelling van dit onderzoek luidt:

Welke kennis, attitude en vaardigheden zijn noodzakelijk voor het professioneel aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking?

Dit onderzoek is als het ware opgedeeld in twee gedeelten. Wat zegt de literatuur en wat zeggen de mensen uit de praktijk. Allereerst zal hieronder beschreven zijn wat de literatuur zegt over de vraagstelling, daarna zal er beschreven worden wat de geïnterviewden erover te zeggen hadden. Aan het eind zal er een eindconclusie worden getrokken, waarin beide gedeelten worden betrokken.

Volgens de literatuur moet een begeleider van mensen met een verstandelijke beperking bij het aanbieden van bewegingsactiviteiten de volgende kwaliteiten bezitten:

- Kennis over de problematiek van de cliënten.
- Rekening houden met de cliënt zijn mogelijkheden en onmogelijkheden.
- De cliënten observeren en het aanbod hier op aanpassen.
- De mogelijkheden van materialen kennen. Hoe zet je deze het beste in en denkend aan de veiligheid.
- Kennis over het aanbieden en aanpassen van activiteiten.
- Bewust van eigen lichaamstaal, houding en gevoelens.
- Respect voor cliënten en rekening houdend met de waarden en normen van cliënten.
- Om kunnen gaan met waardering, kritiek en feedback.
- Gesprekstechnieken bezitten, zoals reflecteren, actief luisteren, begrip tonen, inleven.

Volgens de geïnterviewden moet een begeleider van mensen met een verstandelijke beperking bij het aanbieden van bewegingsactiviteiten de volgende kwaliteiten bezitten:

- Verstand van de cliënten, ook hun mogelijkheden en problematiek
- Kennis over de activiteiten, de veiligheid, materialen en het effect van de context
- Kennis van variëren en arrangeren tijdens activiteiten.
- Kennis van lichamelijke mogelijkheden en het bewegen kennen.
- Verstand over jezelf, wat roep je zelf op.
- Attitude kunnen wisselen
- Niet gedragen als deelnemer, maar als professional.
- Uitleg kunnen geven en dit uitvoeren.
- Empatisch zijn, in kunnen leven in de doelgroep.
- Kunnen overleggen met groepsleiders of ouders.
- De begeleider moet genoeg tijd hebben voor het voorbereiden en uitvoeren van de activiteiten.

Kortom, om professioneel bewegingsactiviteiten aan te bieden aan mensen met een verstandelijke handicap, moet je het volgende bezitten:

Kennis over de cliënten, de problematiek, de mogelijkheden en onmogelijkheden.
--

Cliënten kunnen observeren en een passend aanbod maken. Indien nodig de activiteiten aanpassen.

De materialen en de context kennen en weten dit met de cliënten/activiteiten doet.
--

De activiteiten kunnen aanbieden en hierin in variëren, hierbij ook denkend aan de veiligheid.
--

Kennis over jezelf, je eigen lichaamstaal, attitude en gevoelens. Ook van attitude kunnen wisselen.
Respect voor cliënten, rekening houden met normen en waarden.
Gedragen als professional en om kunnen gaan met waardering, kritiek en feedback.
Gesprekstechnieken bezitten en kunnen overleggen met groepsleiders en ouders.

Begeleiders die opgeleidt met de opleiding Sociaal Agogisch Werk (SAW) of Sociaal Pedagogisch Hulpverlener (SPH) verschillen in een aantal punten van de begeleiders van de opleidingen Sport en Bewegen Bewegingsagogie (S&B-BA) en Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie (PMT-BA). De verschillen die van belang zijn voor dit onderzoek liggen voornamelijk op het sportgebied. De bewegingsagoog heeft geleerd om bewegingsactiviteiten aan te bieden en deze indien nodig aan te passen. De SAW-ers en SPH-ers zullen te kort komen in de volgende punten:

Cliënten kunnen observeren en een passend aanbod maken. Indien nodig de activiteiten aanpassen.
De materialen en de context kennen en weten dit met de cliënten/activiteiten doet.
De activiteiten kunnen aanbieden en hierin in variëren, hierbij ook denkend aan de veiligheid.

Deze punten zijn wel van belang voor het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking.

Daarbij kwam in het hoofdstuk resultaten naar voren dat in de opleiding PMT-BA vakken als anatomie en fysiologie worden aangeboden, terwijl dit in de andere opleidingen niet of minder het geval is. Door middel van deze vakken weten de bewegingsagogen van de opleiding PMT-BA meer over de belastbaarheid van mensen, hebben ze bijvoorbeeld kennis over conditie en hoe het menselijke lichaam functioneert.

6.2. Aanbevelingen

- Vanuit Frion Zwolle kwam de vraag of er een groepsleider, gestudeerd aan SAW of SPH, de bewegingsactiviteiten aan kon bieden. De aanbeveling vanuit dit onderzoek is om deze activiteiten door een bewegingsagoog aan te laten bieden. Het maakt geen verschil wanneer deze bewegingsagoog heeft gestudeerd aan het HBO of aan het MBO. Het verschil hierin zit in de theoretische onderbouwing.
- Een van de geïnterviewde groepsleiders gaf aan dat ze dacht dat het lastig zou worden met de tijd. Als groepsleider heb je veel taken te doen en het uitvoeren van de bewegingsactiviteiten zal geen probleem zijn. Maar wanneer ze ook de voorbereiding en evaluaties moeten doen, denkt ze niet dat dit zal lukken. Aangezien dit beide wel belangrijke aspecten zijn van het geven van bewegingsactiviteiten is dit een belangrijk punt om mee te nemen.
- Wanneer er gesproken wordt over bewegen voor mensen met een verstandelijke beperking, moet er duidelijker worden benadrukt welke kennis, attitude en/of vaardigheden er noodzakelijk zijn voor een dergelijke taak.
- Het is raadzaam voor de deskundigen op het gebied van bewegingsagogie, gestudeerd aan de opleiding S&B-BA of PMT-BA, en voor de deskundigen op het gebied van de zorg aan verstandelijk beperkten, bijvoorbeeld van stichtingen als Onbeperkt Sportief of Gehandicaptensport Nederland, om gezamenlijk duidelijkheid te geven over het professioneel aanbieden van bewegingsactiviteiten aan mensen met een verstandelijke beperking. Duidelijkheid over de vereiste opleiding en het vereiste opleidingsniveau. Er wordt namelijk veel geschreven over het belang hiervan, zoals ook blijkt uit dit onderzoek, maar er wordt niet geschreven over de eisen die aan begeleiders die bewegingsactiviteiten begeleiden gesteld moeten worden.
- In het Landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg (Arensberger, Liefhebber, 2005) staan verschillende niveaus van beroepsuitoefening beschreven. Hierin is beschreven dat een begeleider te verdelen is over niveau A, B of C, wat er van een begeleider wordt verwacht en wat zijn/haar taken zijn. Een bepaalde taak van een begeleider is het organiseren, ondersteunen en motiveren van een cliënt bij het uitvoeren van een (dag)activiteit. Er worden verschillende punten benoemd, maar er staat niets in over het begeleiden bij het bewegen van mensen met een verstandelijke beperking. Een aanbeveling is om in een dergelijk competentieprofiel ook bewegingsbegeleiding op te nemen, of om een apart competentieprofiel te maken voor het begeleiden van bewegen aan verstandelijke beperkten.

7. LITERATUURLIJST

Literatuur

- Alfa college (zonder jaar). Sociaal Agogisch Werk. Geraadpleegd op <http://www.alfa-college.nl/studenten/zorg-welzijn/paginas/sociaal-agogisch-werk.aspx>
- Alfa college (2014). Sociaal Agogisch Werk. Geraadpleegd op <http://www.alfa-college.nl/studenten/zorg-welzijn/documents/b004-2013-saw.pdf>
- American Psychiatric Association (2001). *Beknopte handleiding bij de diagnostische criteria van de DSM-IV-TR*. Amsterdam: Pearson.
- Bellemans, T., Niks, C., Kroesen, B.J., Van Brugge, V., Van Keulen, F. & Niewenburg, W. (2013). *Bewegen en bewogen worden*. Bunnik: Stichting Onbeperkt Sportief.
- Boeijen, v. (2013). Bewegingsagogie. Geraadpleegd op <http://www.vanboeijen.nl/214/bewegingsagogie/>
- Boves, T., & Dijk, M. v. (2008). *Contact maken*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- BPV-Gids SAW (2012). *Niveau 3 & 4, maatschappelijke zorg*. Groningen: Alfa-college.
- Calibris (z.j.). Landelijke kwalificaties MBO Sport en Bewegen. Geraadpleegd op http://www.kenwerk.nl/voor-scholen/beroepsgerichte-kwalificatiestructuur/eerdere-cohorten-en-eindtermen/files_content/onderwijs/competentiegerichte%20kwalificatiestructuur/2011-2012/V-z%20KD%20SB%201112%20DEF.pdf
- Docententeam opleiding PMT-BA (2010). Competent aan de slag, basisdocument Studieloopbaanbegeleiding. Zwolle: School of Human Movement and Sports/CALO, Christelijke Hogeschool Windesheim.
- Embregts, P. (2009). *Lectoraat 'Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking'*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Fellinger, P. (2007). Bewegingsagogie. Een plaatsbepaling met handelingskader. *Tijdschrift voor vaktherapie*, 4, 23-29.
- Frieslandcollege (2014). CIOS Bewegingsagoog. Geraadpleegd op <http://www.frieslandcollege.nl/sport-bewegen/sport-bewegen/cios-sport-en-bewegingscoordinator-4/cios-bewegingsagoog.html>
- Frion (2010). Over Frion. Geraadpleegd op <http://www.frionzorg.nl/>
- Geenen, B. (2005) *Bewegingsagoog*. Arnhem: Uitgeverij Angerenstein
- Greef, M. d. (2009). *Het belang van bewegen voor onze gezondheid*. Groningen: Centrum Bewegingswetenschappen Rijksuniversiteit.
- Hekking, P., & Fellinger, P. (2011) Psychomotorische therapie. Amsterdam: Boom. Kerndoelen van het speciaal onderwijs (2009, augustus 1). Opgeroepen op mei 4, 2013, van [www.kvlo.nl](http://www.kvlo.nl/sf.mcgj?283): <http://www.kvlo.nl/sf.mcgj?283>
- Kwalificatiedossier Calibris. (2011) Sport en Bewegen. Geraadpleegd op <http://www.calibris.nl/Beroepsonderwijs/Kwalificeren/Kwalificatiedossiers>
- Mehrabian, A. (2007). *Non Verbal Communication*. New Jersey: Transation Publishers.
- Mylle, J. (2011). *Beknopte didactiek en instructieve*. Garant: Antwerpen
- SAW 3&4 (2012). *Client en omgeving*. Arnhem: Uitgeverij Angerenstein.

- Schalock, R.L., Borthwick-Duffy, S.A., Bradley, V.J., Buntinx, W.H.E., Coulter, D.L., Craig, E.M., et al. (2010) *Intellectual Disability: Definition, Classification, and Systems of Supports (Eleventh edition)*. Washington DC: AAIDD.
- Struijcken, Y. (2008). *Lichamelijke activering bij mensen met een verstandelijke beperking en een bijkomende psychiatrische stoornis*. Tilburg: Hogeschool voor pedagogiek.
- Studiegids Hogeschool van Amsterdam (2013). Bachelor Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Geraadpleegd op http://www.studiegids.hva.nl/web/hva/sgs/nl/p/101_239.html
- Thompson, J.R., Bryant, B.R., Campbell, E.M., Craig, E.M., Hughes, C.M., Rotholz, D.A., et al. (2010) *Supports Intensity Scale. Schaal Intensiteit van Ondersteuningsbehoeften*. Houten: Bohn Staleu van Loghum.
- Van Arensberger, C., Liefhebber, S. (2005). *Landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg*. Utrecht: NIZW Beroepsontwikkeling.
- Windesheim (2014). Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Geraadpleegd op <http://www.windesheim.nl/studeren/opleidingen/gezondheid-en-welzijn/sociaal-pedagogische-hulpverlening/inhoud-opleiding/eerste-jaar/>
- Windesheim (2014). Psychomotorische therapie & Bewegingsagogie. Geraadpleegd op <http://www.windesheim.nl/studeren/opleidingen/bewegen-en-sport/psychomotorische-therapie-en-bewegingsagogie/>

BIJLAGE 1: SCHEMA COMPETENTIES

In het onderstaande schema zijn de verschillende competenties van de opleidingen te vinden.

SPH	SAW	PMT-BA	S&B-BA
De SPH'er werkt methodisch	Aansturen	Overleggen en samenwerken	Aansturen
De SPH'er ontwerpt programma's	Begeleiden	Ontwerpen en Arrangeren	Begeleiden
De SPH'er versterkt de cliënt	Aandacht en begrip tonen	Observeren en Analyseren	Aandacht en begrip tonen
De SPH'er hanteert de relatie	Samenwerken en overleggen	Reflecteren en Positioneren	Samenwerken en overleggen
De SPH'er benut de context:	Ethisch en integer handelen	Evalueren en Rapporteren	Ethisch en integer handelen
De SPH'er verantwoordt het handelen:	Overtuigen en beïnvloeden.	Begeleiden en Behandelen	Relaties bouwen en netwerken
De SPH'er signaleert en initieert	Formuleren en Rapporteren	Reguleren en Innoveren	Overtuigen en beïnvloeden
De SPH'er werkt professioneel samen	Vakdeskundigheid toepassen	Conceptueel en normatief handelen	Presenteren
De SPH'er organiseert en beheert	Materialen en middelen inzetten		Formuleren en rapporteren
De SPH'er stuurt	Analyseren		Vakdeskundigheid toepassen
De SPH'er vertegenwoordigt de cliënt / het cliëntsysteem	Onderzoeken		Materialen en middelen inzetten
De SPH'er handelt normatief-professioneel	Plannen en organiseren		Onderzoeken
De SPH'er handelt vakbekwaam:	Klantgericht handelen		Plannen en organiseren
De SPH'er innoveert	Kwaliteit leveren		Op de behoeften en verwachtingen van de 'klant' richten
De SPH'er ontwikkelt	Instructies en procedures opvolgen		Instructies en procedures opvolgen
De SPH'er onderzoekt	Omgaan met veranderingen en aanpassen		Omgaan met veranderingen en aanpassen
	Bedrijfsmatig handelen.		Ondernemend en commercieel handelen
			Bedrijfsmatig handelen.
(Studiegids Hogeschool van Amsterdam, 2013)	(BPV-Gids SAW, 2012)	(Docententeam opleiding PMT-BA, 2010)	(Kwalificatiedossier Calibris, 2011)

BIJLAGE 2: RESULTATEN INTERVIEWS

In het praktijkonderzoek zijn zes verschillende deskundigen uit het werkveld geïnterviewd door middel van diverse vragen. De vraag op de voorkant van dit onderzoek luidt: "Bewegingsagoog of groepsleider". Deze vraag is na elk interview gevraagd aan de desbetreffende deskundige. Hieronder staan de interviews uitgewerkt per vraag.

De interview vragen:

- Welke beroep oefent u uit?
- Welke opleiding heeft u hiervoor gevolgd?
- Met welke doelgroep werkt u?
- Bent u opgeleid om bewegingsactiviteiten aan te bieden aan deze doelgroep?
- Geeft u ook bewegingsactiviteiten of heeft u dit eerder gedaan?
- Vindt u dat een groepsleider gestudeerd aan HBO deze bewegingsactiviteiten aan deze doelgroep kunnen aanbieden?
- Vindt u dat een groepsleider gestudeerd aan MBO deze bewegingsactiviteiten aan deze doelgroep kunnen aanbieden?
- Waarom zou een bewegingsagoog juist de activiteiten moeten aanbieden in plaats van een groepsleider of vindt u dat een groepsleider dit kan doen?
- Welke vaardigheden heeft een begeleider of bewegingsagoog nodig bij het geven van deze bewegingsactiviteiten?
- Welke specifieke kennis heeft een begeleider of bewegingsagoog nodig bij het geven van deze bewegingsactiviteiten, volgens u?

1.	Welke beroep oefent u uit?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik ben begeleider hier op de Golfslag, op dit moment werk ik op alle groepen. Dit komt omdat ik een invalkracht ben. We zijn vooral bezig met het begeleiden van de activiteiten van de cliënten en daarbij kijk je vooral naar wat iedereen individueel nodig heeft. Dat is eigenlijk wel het belangrijkste waarmee we hiermee bezig zijn, iedereen heeft natuurlijk een andere manier van begeleiden nodig en daarop moet je je als groepsleider wel echt inspelen. Dat is ook wel het mooie van dit werk.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik ben een begeleider van mensen met een ernstig verstandelijke handicap. Ik ben een vaste begeleider op een vaste groep op de Golfslag.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik werk hier bij de SPH en ik ben coördinator van de minor gehandicaptenzorg onder andere. Ik heb zelf als orthopedagoog in de verstandelijke gehandicaptenzorg gewerkt, bij Frion.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ik ben hier binnen het Landstede docent bewegingsagogie, dus ik leidt studenten op om te werken met specifieke doelgroepen. Zoals gehandicaptenzorg, gevangeniswezen, psychiatrie etc. Daarnaast heb ik twaalf jaar bij Frion gewerkt, als bewegingsagoog. Daarna ben ik nog manager geweest in de gezondheidszorg. Daarna docent geworden.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ik ben bewegingsagoog en ik ben psychomotorisch therapeut. Ik doe 16 uur bewegingsagogie, 6 uur PMT en 4 uur iets meer leidinggevend werk.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ik ben docent aan de opleiding psychomotorische therapie en bewegingsagogie, daarnaast ben ik therapeut bij mijn eigen praktijk. Ik ben supervisor aan de opleiding en ik geef bewegingsagogie aan zowel groepen als individueel. En ik train nog (volleybal, aanvulling door interviewer) en als ik trainer ben dan heb ik het gevoel dat ik ook agogisch bezig ben, hoewel het wel de context van de sportvereniging is. Ik voel dit zo omdat er een kindje in die nog, naar mijn idee, nog gediagnosticeerd moet worden. Ik begeleid dit kind zo, dat hij mee kan blijven doen in de training, zodat hij niet er buiten valt.

2.	Welke opleiding heeft u hiervoor gevolgd?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik heb de opleiding SPW (MBO) gedaan op Landstede en daarna heb ik SPH (HBO) gedaan. In principe is dit wel echt een MBO plek.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik heb hier de opleiding SPW (MBO) voor gevolgd.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik heb SPH gedaan en orthopedagogiek op de universiteit.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Hiervoor heb ik CIOS gedaan, de bewegingsagogie. Later heb ik nog op Windesheim een management opleiding gedaan en daarna heb ik nog een pedagogische didactische aantekening gehaald om te mogen lesgeven.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ik heb de CALO gedaan. Ik ben in 2004 afgestudeerd.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ik heb de CALO gevolgd, alleen de lerarenopleiding (LO), daarna heb ik bewegingswetenschappen gevolgd. Eigenlijk meer onderzoeken dan PMT. Toen was ik van plan om master PMT, zodat ik een beroepsopleiding had en niet alleen onderzoeker. Maar toen zeiden ze; waarom wordt je geen docent? Dus toen ben ik docent theorie geworden op de master opleiding. En toen hebben ze me een traineeschap gegeven, waarin ik de praktijk kon leren onder begeleiding van een trainer. Uiteindelijk heb ik ook nog de supervisors opleiding gevolgd.

3.	Met welke doelgroep werkt u?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Verstandelijke gehandicapten
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Verstandelijke gehandicapten.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik heb gewerkt met, variërend van ernstig meervoudig beperkt tot aan licht verstandelijk met bijkomende psychiatrische problemen, in de jeugdzorg met licht verstandelijke beperkte jongeren, bij multiprobleem gezinnen, ouderen met verstandelijke beperkingen. Nu geef ik les.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ik heb met verstandelijke gehandicapten gewerkt.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Tijdens de CALO periode heb ik nooit wat met de doelgroep verstandelijke gehandicapten gedaan, juist in de GGZ. Tot ik in het derde jaar in de zomer een baantje zocht en er toch wel wat meer van wilde weten. Ik heb in de zomer als groepsbegeleider bij VanBoeijenOord gewerkt. Dit was eigenlijk mijn eerste kennismaking met deze doelgroep, met de verstandelijke gehandicaptenzorg. Dit heb ik leuk gevonden maar nooit met het idee dat ik hier mijn werk van ging maken. Ik heb eerst nog gewerkt bij Fitkids, een programma voor kinderen met een chronische beperking, daar ben ik de bewegingsagogie gaan doen. Hier was de doelgroep heel gevarieerd. Kinderen met open ruggetje, astma etc. Toen kwam bij Frion een vacature vrij voor bewegingsagogie en PMT en hier ben ik uitgegroeid tot 36 uur.
Pauline Fellingier Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ik heb gewerkt met chronische schizofrenie patiënten. Niet meer beter worden en ook niet willen dat de PMT tot herstel leidt. Chronische astma, getraumatiseerde vrouwen op een specifieke vrouwenafdeling, op korte crisis afdeling zowel open als gesloten, ambulant met mensen met sociale angst. Ik werk nu vooral met kinderen met ASS/ADHD, ook wel cluster 4. Dit is vooral de bewegingsagogie. In de PMT behandel ik ambulant kinderen en volwassenen met diverse problematieken.

4.	Bent u opgeleid om bewegingsactiviteiten aan te bieden aan deze doelgroep?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ja, bij activiteitenbegeleiding heb ik dat geleerd. Ik denk dat heel veel mensen hier activiteitenbegeleiding hebben gehad. Daar wordt het wel aangeboden maar niet heel specifiek. Daar wordt je geleerd om activiteiten aan te bieden, maar als dit snoezelen bij cliënten met laag niveau is of de sportactiviteit, dit valt eigenlijk allemaal onder één. Dit is niet te vergelijken hoe dit bij de bewegingsagogie gaat.
Marjon Groepsleider Dagbesteding Frion Zwolle	Nee, wij hebben bewegen gehad maar heel algemeen. Je moest bijvoorbeeld activiteiten aanbieden aan je eigen klas, niet aan cliënten.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Nee. Bij de SPH heb ik wel specialisatie bewegen gekozen, dat kon toen in die tijd nog. Nu hebben we in de propedeuse bewegingsagogie in het programma zitten, maar wel als klein onderdeelje.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ja
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ja
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ja

5.	Geeft u ook bewegingsactiviteiten of heeft u dit eerder gedaan?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ja, dit heb ik wel gedaan. Maar dan kwam ik al gauw op activiteiten uit zoals bal gooien, de parachute of bowlen. Het zijn wel echt de simpele dingetjes, die makkelijk uitvoerbaar zijn en waarbij je wel weet dat ze in beweging zijn. Je kijkt wel echt puur naar de groep, wat de groep aan kan en daarbij kijk je wel individueel naar de cliënten. Bijvoorbeeld die moet twee meter ver weg staan. Maar ik denk wel dat je voor bewegingsactiviteiten een beetje een mix moet hebben. Bewegingsagogie en groepsleider. De groepsleider heeft veel informatie over de cliënten en de doelgroep.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Nee dit heb ik nog niet eerder gedaan. Ik denk wel dat ik het zou kunnen aanbieden, maar ik denk wel dat wanneer je een opleiding heeft gevolgd voor bewegingsagoog, heb je wel meer kennis van wat je kan aanbieden en de mogelijkheden hiervan. Dan kan ik gerust een maandag erop het zelfde uitvoeren, maar het is wel anders. Daarbij denk ik dat wij voor de voorbereiding bijna geen tijd hebben.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik heb wel eens bewegen gebruikt om contact te maken, maar niet specifiek bewegingsactiviteiten aangeboden.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ja
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ja
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ja

6.	Vindt u dat een groepsleider gestudeerd aan HBO deze bewegingsactiviteiten aan deze doelgroep kunnen aanbieden?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ja.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik denk dat SPH (HBO) veel meer op het psychische deel zit, dus ik verwacht niet dat er veel verschil zal zitten in het sportaanbod dat ze in de opleiding zullen hebben gehad.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik denk wel dat de therapeuten meer expertise hebben op het gebied van bewegen. Wat het lijf daarin kan. Het hangt er vanaf wat je wil, als je het echt als een therapeutische benadering ziet, dan denk ik dat we binnen SPH wat anders zouden moeten. Maar als je het niet als middel wilt gebruiken, dan kunnen we als SPH'ers wel ingezet worden. Het ligt echt aan het doel.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Dit is een grote vraag. Ik denk dat er wel activiteiten door de groep kunnen aangeboden worden. Ik denk net dat ze dit met de zelfde intentie doen en de zelfde achtergrondinformatie. Ik vind namelijk wel dat bewegen geïntegreerd moet worden in de ADL van de cliënt. Bij bewegen denken mensen op de groep vaak dat is een sportbroekje aan, sportshirtje aan en je gaat de gymzaal in. Maar ik denk dat bewegen veel meer is en dit zie ik vooral erg sterk in de verzorgingshuizen. Maar bewegen is veel kleiner, zoals kauwen is al bewegen of koffie zelf inschenken. Geïntegreerd denken over bewegen is belangrijk. Wandelen kan namelijk begeleid worden door groepsleiding. Ik denk alleen dat je niet kunt verwachten dat een groepsleider als bewegingsagoog denkt. Ze hebben kennis van de doelgroep en hoe ze de cliënten moeten aanspreken, maar geen kennis over bewegingsactiviteiten. Wel bewegen zoals wandelen etc.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ik denk dat MBO'ers wel praktisch zijn ingesteld, alleen ze moeten wel aansluiting vinden bij de doelgroep. Dit geldt ook voor de HBO'ers. Voor het aanbieden zal geen verschil zitten tussen MBO en HBO. Wel denk ik dat een HBO'er eerder oppak, dat je MBO'er iets eerder in de schoenen moet schuiven. Maar dit is een inschatting en eigenlijk nergens op gebaseerd.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ja ze kunnen het zeker. Maar ze sorteren een ander effect, doordat het door een andere discipline wordt aangereikt. Dus ik denk dat zij prima een recreatief effect kunnen bewerkstelligen. De vrije tijd invullen, op een plezierige wijze. Wat ik ga er van uit dat ze in ieder geval opgeleid zijn in contact. Maar dan is hun contactname en het hebben van contact hun belangrijkste instrument. En dan hangt het maar zeer van hun persoonlijke kennis van activiteiten af, of de activiteit een instrument kan zijn. Zij moeten het dan hebben uit goed contact.

7.	Vindt u dat een groepsleider gestudeerd aan MBO deze bewegingsactiviteiten aan deze doelgroep kunnen aanbieden?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ja, het zou mooi zijn als er een mix kan zijn. Beweging is voor deze cliënten natuurlijk heel belangrijk en hier zijn best wel veel mensen met overgewicht. We zijn met de Golfslag ook wel bezig met de voeding, maar met beweging, dat is wat lastiger. Maar ook omdat je weinig tijd voor hebt. Op een groep heb je een bepaalde taak en deze moet je vervullen, om dan nog extra te letten op de beweging wordt lastig. Je moet er daarnaast ook bevoegd in zijn.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	-
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik vind dat HBO'ers iets meer overstijgend kunnen kijken en niet alleen naar hoe de activiteit verloopt, maar ook naar de cliënt kijkt wat hij laat zien en hierop kan reflecteren.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Bij MBO zitten ze veel op de vaardigheden, terwijl je van HBO'ers meer theoretische onderbouwing mag verwachten. Groot verschil HBO, MBO - Je mag meer theoretische kennis verwachten, meer onderzoek naar. - Meer verdiepen wat kom ik tegen en wat ga ik doen. - MBO zijn doeners. - Meer moeite met verslag schrijven.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ja, ik vind dat groepsbegeleiders bewegingsactiviteiten aan kunnen bieden. Mits ze daarin goed geïnstrueerd worden en ik denk niet dat ze het zelf kunnen bedenken, de interventies. Ze zullen hier hulp bij nodig hebben. De bewegingsagoog kan de groepsleiders wel activiteiten een aantal keer voordoen en hierna kunnen de groepsleiders deze activiteiten wel aanbieden. Mijn ervaring is dat MBO'ers praktischer zijn ingesteld. Ze hebben wel een goede interactie met de cliënten, omdat ze vaak gelijk aan de slag gaan. Activiteiten aan bieden kunnen MBO'ers goed, ze steken vaak wel eerst te hoog in bij deze doelgroep. Als HBO'er ben je al snel overstijgender aan het denken, dus 'waarom zijn we deze activiteiten aan het doen', 'hoe kan ik dit anders inzetten'.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ja, denk het wel. Er zal wel verschil zitten tussen MBO en HBO. Niet zo zeer in het hoeveelheid goed contact, maar ik ga er vanuit dat iemand van de HBO'er dat goede contact iets beter zou kunnen onderbouwen. Ook vanuit theorie, ik doe dit omdat ik weet dat... En ik denk dat een MBO'er het doet vanuit zijn ervaring of het voelt gewoon zo goed om het zo te doen, zijn eigen feeling. Maar ik kan me ook voorstellen dat een MBO'er, als je er minder zo reflectief over hebt leren nadenken, dat je soms de plank ook wel eens mislaat. Dan benoemt hij iemand misschien wel als een lastige deelnemer of lastige cliënt, terwijl ik denk dat wanneer jij het iets anders zou doen, dan was er niets aan de hand

8.	Waarom zou een bewegingsagoog juist de activiteiten moeten aanbieden in plaats van een groepsleider of vindt u dat een groepsleider dit kan doen?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Ik denk dat een mix van bewegingsagoog en groepsleider mooi zou zijn, omdat je dan allebei iets weet. Omdat de groepsleider veel verstand heeft van de doelgroep en je dit dan kan anticiperen op de activiteiten.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	-
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Ik denk dat er wel veel raakvlakken zitten tussen SPH en bewegingsagoog. Een SPH'er gebruikt bewegen alleen niet alleen als middel, en daarom heeft een SPH'er daarin ook minder ervaring. Een SPH'er moet wel kunnen inschatten wat iemand nodig heeft en hoe je iemand aan het bewegen krijgt.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ik denk dat bewegingsagogen gericht activiteiten aanbiedt, maar dat die meer gaat coördineren. Groepsleiders stimuleren om te gaan sporten op de groep. Of ze mee laten kijken, zodat wanneer zij tijd hebben ze het ook kunnen aanbieden. Activiteitenmappen op de groep neerleggen is een optie, zodat de groepsleider het kan uitvoeren. De groepsleider moet er ook tijd voor hebben.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ik vind dat een bewegingsagoog dit moet doen, je moet didactisch bezig kunnen zijn. De veiligheid in de gaten houden, een activiteit goed kunnen arrangeren. Ik denk niet dat een groepsleider de juiste doelen behalen die worden gesteld, ik denk dat ze de cliënten te weinig uitdagen en dat de cliënt hier de dupe van gaat worden. Bewegingsagogie is wel een vak en je leert kijken naar een cliënt. Je leert kijken hoe hij beweegt en je leert het observeren en analyseren, dus wat pas je aan waardoor de activiteit wel een succes wordt. Je wilt ze uitdagen en je leert ze hoe je ze didactisch het beste aan kunt spreken. Je leert het onderhoud en het opbouwen van materialen. Dit zijn allemaal dingen die je als groepsleider niet leert. Ik denk wel dat je dingen kunt overdragen aan een groepsleider, maar tot een zekere hoogte. Ze zullen wel een activiteit na doen, maar niet zelf een eigen les draaien.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Als je op de groep leeft, dan heb je al een verbintenis met de cliënten en doordat je deze verbintenis hebt, zou je ze de zaal in kunnen krijgen. Dan doe je het op het bondje wat je samen hebt. Als bewegingsagoog kun je zo'n aantrekkelijke activiteit neerzetten, die zo past bij de deelnemer, dat los van het contact de deelnemer zo veel zin krijgt in de activiteit. Die zo op maat voor hem klaarligt. De groepsleider doet de paar activiteiten die hij heeft geleerd, zonder dat het op maat is. De bewegingsagoog heeft een verdubbeling. De bewegingsagoog kan goed contact maken, dus je kan door contact dat doen doordat je iemand verleidt, daarnaast weet hij hoe hij de context moet bouwen en de activiteit zo laagdrempelig kan maken. De agoog kan de cliënt via verschillende manieren verleiden om deel te nemen, de groepsleider alleen het contact en het verbale vermogen. Bewegingsagoog heeft hierin van iets meer terreinen verstand. Bewegingsagogie op MBO of HBO - Reflectie niveau MBO minder hoog, op opleiding minder gevraagd. - Door reflectie vermogen kun je er beter over nadenken. - Bij de ene doelgroep ben je dit nodig, maar andere ook niet - Kan liggen aan homogene groep of heterogene groep. Heterogene groep bevraagt meer overwegingen. Zit op complexiteit van de doelgroep - Maatwerk: HBO. Programma: MBO - MBO minder vermogen om reflectie, kijken waar de aanpassing moet zijn.

9.	Welke vaardigheden heeft een begeleider of bewegingsagoog nodig bij het geven van deze bewegingsactiviteiten?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Je moet sowieso een feeling hebben met de doelgroep, je moet om kunnen gaan met het moeilijke gedrag, als ze bijvoorbeeld geen zin hebben.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Bijvoorbeeld een uitleg geven en dit ook gelijk uitvoeren.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Tijd geven aan cliënten, bijvoorbeeld voor vertraagde informatieverwerking. Hij moet weten wat hij zelf in huis heeft en ook wat niet goed lukt, goed blijven kijken naar zichzelf.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ik denk dat een van de belangrijkste is is om empathisch te zijn, je moet je kunnen inleven in de doelgroep. Daarnaast moet je doelgericht kunnen werken. Je moet echt kunnen aansluiten op de vraag van de cliënt. Hierbij kun je goed overleggen met groepsleiders of ouder, bijvoorbeeld bij verstandelijk gehandicapten.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Je moet connectie kunnen maken met de cliënt.
Pauline Fellingier Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	De doelgroep kennen, het bewegen kennen en weten wat de match is. Bijvoorbeeld weten of hij alleen speelt of samen en wanneer dit samen is, hier ook de activiteiten aan aanpassen. Verstand van jezelf. Welk effect je zelf oproept, bijvoorbeeld binnenkomen met opgestroopte mouwen, blijven staan terwijl je met iemand praat die in een rolstoel zit. Je professioneel aanpassen aan de cliënten.

10.	Welke specifieke kennis heeft een begeleider of bewegingsagoog nodig bij het geven van deze bewegingsactiviteiten, volgens u?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Je moet wel gewoon verstand hebben van de activiteit. Als je zomaar iets doet, dan bereik je misschien niet het gewenste resultaat.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Als begeleider van een groep ken je de mensen al, je moet ze wel kennen. Vooral bij laag niveau, want je kunt ze bijvoorbeeld niet vragen wat ze willen omdat ze niet kunnen antwoorden. Ik denk wanneer je dit niet weet, de activiteit geheel misgaat. Daarnaast moet je de mogelijkheden en beperkingen van de cliënten weten, om goede activiteiten aan te bieden. Daarnaast moet je wel kennis hebben van bewegingsactiviteiten en dat weet ik bijvoorbeeld niet.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Een begeleider is een rugzakje nodig met kennis over professioneel handelen. Ik vind bij mensen met een verstandelijke beperking heel relevant om te weten hoe intelligentie in elkaar zit, om de mensen te begrijpen. Kennis nodig om niet te onder- of overschatten. Het zou handig zijn als ze een soort van activiteitenbagage hebben.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Ik denk dat ze de basiskennis van bewegingsagogie moeten bevatten. De praktische dingen, welke strategieën ga ik gebruiken. Waar ga ik het plaatsen. Kennis van ziektebeelden en hoe zoek ik hier informatie over op. Wat betekend dit ziektebeeld motorisch, wat betekend dat cognitief, sociaal etc.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Didactische kennis, kennis van materiaal, kennis van de cliënten en zijn problematiek, kennis van de spelletjes en hoe je dat kan variëren en arrangeren, kennis van lichamelijke mogelijkheden, kennis van sport en spel, kennis van veiligheid.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Verstand van pathologie en ie vertalen naar hoe je hem dan bejegend. Verstand van beweegniveau en beweeg affiniteit en dat weer naar vertalen naar een passend aanbod in de zaal. Alleen verstand hebben helpt niet, je moet het kunnen vertalen. En dan niet alleen hoe je iets kan aanpassen, maar ook hoe je werkt met een stappenplannetje. Eerst bijvoorbeeld alleen voelen en er tegenaan leunen, voordat je überhaupt op de trampoline gaat staan. Je moet weten wat materialen intrinsiek met iemand doen. Bijvoorbeeld wielrijes, trampoline etc. heeft te maken met controle loslaten. Bal heeft snel te maken met chaos omdat hij alle kanten op kan. Effecten zoals een belletje of geluid (blikken die omvallen). Daarbij moet je weten met wie je dat wel kan doen en met wie wel, wie kan er tegen het lawaai. De context kan ook effect hebben, bijvoorbeeld ramen in een gebouw waar mensen langs lopen. Binnen of buiten zijn, in een zwembad of in een zaal. Een SPH/SPW-er heeft nooit zo leren kijken.

11.	Welke specifieke attitudes heeft een begeleider of bewegingsagoog nodig bij het geven van deze bewegingsactiviteiten?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Je moet daarin wel een open houding hebben, je moet enthousiast zijn.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Neutraal, effectief, kort en bondig. Werken met foto's of gebaren.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Vooraf goed aansluiten. Ik vind het belangrijk dat hij een attitude heeft ontwikkeld waarbij hij goed kijkt naar iemand en waarbij hij niet dingen overneemt en goed kijkt hoe diegene het zelf kan doen. Zorgen dat diegene het zelf kan doen.
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Alle mensen denken mee over nemen. De rol van de bewegingsagoog is dan een enthousiaste, stimulerende houding. Je moet je vak verkopen, je moet mensen enthousiast maken. Je moet ze meenemen vanaf het begin waarom bewegen zo belangrijk is. Je moet ze bewust maken, je moet de kennis delen. Enthousiast, initiatief, doorzetter. Je moet visie hebben, je moet weten wat je wil en wat je totaal plaatje is.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Ik denk dat je in attitude moet kunnen wisselen, je moet ten eerste al een empathisch houding hebben, een steunende, zorgen voor veilig gevoel. Je mag soms best confronterend en uitdagend zijn, maar wel op het juiste moeten.
Pauline Fellingner Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Ik denk dat we daarin het minste verschillen. Maar wij zijn onszelf al zo vaak in een professionele manier tegen gekomen in bewegen. Je moet je niet gedragen als een deelnemer. Je moet je relateren aan wat de bedoeling is en hier onderscheid in maken, dus wanneer je met deelnemers volleybalt moet je je aanpassen aan de groep en niet spelen zoals je normaal speelt. Wij hebben geleerd om ook in ons bewegende doen ook professionele houding aan te nemen. Bewegingsagogen hebben geleerd om de motorische tegenwereld te zijn, goed doseren.

	Bewegingsagoog of groepsleider?
Nienke Groepsbegeleider dagbesteding Frion Zwolle	Een mix van bewegingsagoog en groepsleider.
Marjon Groepsleider dagbesteding Frion Zwolle	Bewegingsagoog.
Mieke Steenhuis Docent SPH Windesheim Zwolle	Bewegingsagoog
Harry van den Brink Bewegingsagoog Landstede S&B Zwolle	Bewegingsagoog.
Thijs Post Bewegingsagoog Frion Zwolle	Bewegingsagoog.
Pauline Fellingier Docente PMT-BA Windesheim Zwolle	Bewegingsagoog.